

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 401/2518

นายโปรง แป้นถึงโจทก์ กรมทางหลวง ที่ 1 กับพวกรวม 3 คนจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1337, ป.พ.พ. มาตรา 1342, พ.ร.บ.ทางหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 มาตรา 3

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินที่ขุดคูพิพาทเป็นที่ดินที่ถูกเวนคืนมาเป็นของรัฐเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน กรมทางหลวง จำเลยที่ 1 ย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการสร้างทางหลวงบนที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้นเพื่อประโยชน์ การจราจรสาธารณะทางบกได้ซึ่งรวมถึงการทำการระบายน้ำ ร่องน้ำ กำแพงกันดิน ฯลฯ ตาม พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2482 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 มาตรา 3 แม้การขุดคู ของจำเลยทั้งสามขวางหน้าที่ดินโจทก์ ทำให้โจทก์ไม่ได้ความสะดวกที่จะใช้ถนน แต่สิทธิในการใช้ ถนนกับความไม่สะดวกในการใช้ถนนเป็นคนละอย่างคนละเรื่องกัน หากโจทก์ขัดข้องไม่ได้ ความสะดวกเกี่ยวกับการใช้อย่างไร ก็ชอบที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา30 แห่ง พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2482 เมื่อจำเลยไม่เคยหวงห้ามโจทก์มิให้ใช้ถนน และการขุดคูก็ได้ ทำไปเพื่อประโยชน์แก่งานทางหลวงเพราะเป็นความจำเป็นเพื่อทดแทนทางน้ำเดิมที่สูญไป การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์เกี่ยวกับการใช้ถนนหลวงและ ไม่ต้องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1337 โจทก์จะฟ้องขอให้จำเลยกลับคูคลอง ที่จำเลยขุดขึ้นไม่ได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2511 จำเลยที่ 3 กับพวกได้เข้าขุดดินเพื่อจะทำคูคลองบน ที่ดินของโจทก์ส่วนที่ถูกจำเลยที่ 1 เว้นคืนเพื่อสร้างทางหลวงสายกรุงเทพฯ - ตราด โจทก์ห้ามไม่ เชื้อ จึงร้องต่อจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 สั่งระงับ ต่อมาวันที่ 20 กรกฎาคม 2511 จำเลยที่ 3 กับพวกได้ เข้าขุดดินตรงนั้นอีก โดยขุดชิดแนวดินของโจทก์ที่เหลือ ไม่เว้นระยะตามกฎหมายทำให้ดินของ โจทก์พังลง โจทก์ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนเรียกจำเลยที่ 3 ไปสอบ จำเลยที่ 3 อ้างว่า ได้รับอนุญาตจากจำเลยที่ 1 สอบถามจำเลยที่ 1 ก็ยืนยันว่าจำเลยที่ 3 ได้ยื่นคำร้องขอขุด จำเลยที่ 1 เห็นว่าจำเลยที่ 3 เดือดร้อนจึงสั่งให้จำเลยที่ 2 เข้าทำการขุด ครั้นวันที่ 1 กันยายน 2511 จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้ร่วมกันสั่งให้พนักงานของจำเลยที่ 2 ทำการขุดคูทางน้ำบนที่ดินที่ได้เวนคืนจาก โจทก์ตามแนวที่จำเลยที่ 3 เคยขุดไว้ตลอดหน้าที่ดินของโจทก์และได้ขุดไปจนเสร็จ การกระทำของ จำเลยทั้งสามอาจเป็นอันตรายแห่งความมั่นคงของที่ดินโจทก์ ยิ่งกว่านั้นจำเลยที่ 1 ยังได้ทำการ เกินขอบเขตของกฎหมาย โดยทำการขุดคูคลองขวางหน้าที่ดินที่ติดต่อกับถนนหลวงตลอดแนว เช่นนี้ ถือว่าเป็นการขัดขวางมิให้โจทก์เข้าออกสู่ถนนหลวงในที่ตรงนั้น โจทก์ต้องเสียสิทธิและถูก ทำลายสิทธิในการที่จะใช้เข้าออก ทั้งความประสงค์ของการเวนคืนมิใช่เพื่อทำคลองหรือทางน้ำ เพื่อประโยชน์แก่จำเลยที่ 3 จึงขอให้ศาลบังคับให้จำเลยกลับคูคลองที่จำเลยทั้งสามขุดทำที่ดินให้ คืนสภาพเดิม ห้ามทำการขุดคูคลองขัดขวางในการที่โจทก์จะใช้สัญจรเข้าออกสู่ทางหลวงต่อไป ด้วยจำเลยที่ 1 ให้การว่า ก่อนเวนคืนที่ดินของจำเลยที่ 3 และที่ดินใกล้เคียงไม่เคยมีทางสาธารณะ ผ่าน ไม่สามารถนำรถยนต์แล่นเข้าไปในที่ดินของโจทก์ได้ระหว่างสร้างทางยังไม่เสร็จ

มีความจำเป็นต้องปิดทางน้ำที่เป็นคูแยกจากคลองบ้านระกาศจนน้ำไหลเข้าออกไม่ได้ จำเลยที่ 3 ร้องเรียนว่าเตือร่อนจำเป็นต้องใช้น้ำเพื่อทำนา จำเลยที่ 1 จึงสั่งให้ชุดคูเป็นทางระบายน้ำแทน โดยไม่ได้ขุดในที่ดินของโจทก์หรือขีดที่ดินของโจทก์แต่อย่างใด ไม่ปรากฏว่าดินที่ขีดแนวเขตเสียหายพังลง การขุดคูเป็นการจำเป็นในการก่อสร้าง ไม่มีเจตนาถล่มแก่งผู้ใด เจ้าของที่ดินที่ทางหลวงสายนี้ผ่านย่อมมีสิทธิเต็มที่ที่จะใช้ทางได้ โจทก์ชอบที่จะขออนุญาตจำเลยที่ 1 ทำถนนหรือสะพานแยกจากทางหลวงเข้าที่ดินของโจทก์ได้โดยไม่จำเป็นต้องทำถนนหรือถมดินฝังท่อ จำเลยที่ 2 ให้การว่า ขุดในที่ดินของจำเลยที่ 1 ตามคำสั่งของจำเลยที่ 1 จึงไม่ต้องรับผิดชอบจำเลยที่ 3 ให้การว่า ไม่เคยขุดคูคลองในที่ดินของโจทก์ ไม่เคยขีดขวางมิให้โจทก์เข้าออกสู่ทางหลวง จำเลยที่ 1 อนุญาตให้ชุดลอกทางน้ำใช้ชั่วคราวได้ โจทก์มิได้ใช้ทางนี้เข้าออกสู่ทางหลวง จำเลยที่ 3 ไม่ต้องรับผิดชอบชั้นต้นเห็นว่า จำเลยที่ 1 มีสิทธิที่จะขุดคูในที่ดินที่เวนคืนเพื่อประโยชน์อันเกี่ยวกับการสร้างทางได้ และถือไม่ได้ว่าโจทก์ได้รับความเสียหาย แต่เนื่องจากการขุดคูเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1342 โดยจำเลยทั้งสามได้ร่วมกันก่อให้เกิดขึ้น จึงพิพากษาให้จำเลยทั้งสามร่วมกันกลบคูพิพาทโดยให้คู่ด้านที่อยู่ขีดเขตที่ดินห่างจากแนวเขตทางหลวงไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของส่วนลึกของคูโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาคดีมีปัญหาว่า การขุดคูของจำเลยขวางหน้าที่ดินของโจทก์ตลอดแนวเป็นการขีดขวางมิให้โจทก์ออกสู่ถนนหลวงโดยสะดวก ถือได้หรือไม่ว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์เกี่ยวกับการใช้อันจำเลยทั้งสามต้องรับผิดชอบเท็จจริงฟังได้เป็นยุติว่า เดิมที่ดินโฉนดเลขที่ 4172 ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นของโจทก์ ต่อมาที่ดินแปลงนี้บางส่วนถูกเวนคืนเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายกรุงเทพฯ-ตราด กรมสิทธิที่ดินมาเป็นของรัฐแล้ว เดิมที่ดินจำเลยที่ 3 จดคลองบ้านระกาศบางส่วน ส่วนที่จดคลองอยู่ทางทิศใต้ของถนนสายกรุงเทพฯ-ตราด ที่จะสร้างขึ้น แต่ก่อน ๆ จำเลยที่ 3 เอน้ำจากคลองบางระกาศไปใช้ในการทำนา โดยมีลำรางต่อจากคลองบางระกาศทางทิศใต้ไปสู่นาจำเลยที่ 3 ทางด้านทิศตะวันตก ต่อมาทางราชการได้ทำถนนสายดังกล่าวผ่านนาของจำเลยที่ 3 ทับทางน้ำแบ่งที่นาของจำเลยที่ 3 เป็นสองแปลง แปลงหนึ่งอยู่ทางทิศเหนือ อีกแปลงหนึ่งอยู่ทางทิศใต้ ทำให้จำเลยที่ 3 เอน้ำไปใช้ทำนาในที่แปลงเหนือไม่ได้ ส่วนแปลงทางทิศใต้จำเลยที่ 3 ใช้ปลูกบ้าน เมื่อทำนาไม่ได้จำเลยที่ 3 จึงทำคำร้องยื่นต่ออำเภอบางบ่อ ทางอำเภอมิหนังสือไปถึงนายช่างก่อสร้างทาง นายช่างก่อสร้างทางอนุญาตให้จำเลยที่ 3 ขุดทางน้ำจากลำคลองบ้านระกาศผ่านที่เวนคืนเลาะไปตามถนนด้านทิศเหนือเป็นระยะทาง 4 วาได้ เป็นการชั่วคราว จำเลยที่ 3 ได้ขุดคูกว้าง 1 เมตร แต่ทางน้ำที่ขุดนั้นยังไม่ถึงที่นาจำเลยที่ 3 จำเลยที่ 3 จึงขุดรางน้ำต่อไปอีก 8 วาเศษจึงถึงที่นาจำเลยที่ 3 ปีนั้นจำเลยที่ 3 ทำนาได้แต่ถึงฤดูเก็บเกี่ยวเอาเรือเข้าไปเก็บเกี่ยวไม่ได้ จำเลยที่ 3 จึงยื่นคำร้องต่อกรมทางหลวงจำเลยที่ 1 เพื่อให้ทางการขุดทางน้ำต่อจากที่จำเลยที่ 3 ขุดไว้ไปจนถึงที่นาของจำเลยที่ 3 กรมทางหลวงจำเลยที่ 1 จึงสั่งให้จำเลยที่ 2 มาขุดต่อจากที่จำเลยที่ 3 ขุดไว้เดิมจนถึงที่นาจำเลยที่ 3 เป็นคูพิพาทยาวประมาณ 30 เมตร กว้างประมาณ 1 เมตรครึ่ง อยู่ห่างหลักเขตทางหลวงประมาณ 10 เซนติเมตร ลึกประมาณ 1 เมตรครึ่ง และคูพิพาทที่ขุดอยู่หน้าที่ดินโจทก์ศาลฎีกาเห็นว่า ที่ดินที่ขุดคูพิพาทเป็นที่ดินที่ถูกเวนคืนมาเป็นของรัฐเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายกรุงเทพฯ-ตราดแล้ว กรมทางหลวงจำเลยที่ 1 ย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการสร้างทางหลวงบนที่ดินที่ถูกเวนคืนนั้นเพื่อประโยชน์การจราจรสาธารณะทางบกได้ ทั้งนี้รวมถึงการทำรางระบายน้ำ ร่องน้ำ กำแพงกันดิน ฯลฯ ดังบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2482 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2497 มาตรา 3 ส่วนการขุดคูของจำเลยทั้งสามขวางหน้าที่ดินของโจทก์ทำให้โจทก์เข้าออกไม่สะดวก จะถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์เกี่ยวกับการใช้ถนนหลวงและจะขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสามตามคำขอท้ายฟ้องได้หรือไม่นั้นเห็นว่า สิทธิในการใช้กับความไม่สะดวกในการใช้ถนนเป็นคนละอย่างและคนละเรื่องกัน คดีนี้จำเลยไม่เคยหวงห้ามโจทก์มิให้ใช้ถนน หากแต่เป็นเรื่องโจทก์ไม่ได้รับความสะดวกที่จะใช้ถนนเพราะมีทางน้ำที่จำเลยขุดไว้ขวางทางเข้าออกสู่ถนนเท่านั้น ทั้งเห็นว่า การขุดคูครั้งนี้ได้ทำไปเพื่อประโยชน์แก่งานทางหลวง เพราะทางราชการได้ทำถนนสายดังกล่าวผ่านนาของจำเลยที่ 3 ทับทางน้ำที่จำเลยที่ 3 เคยใช้อยู่ การขุดคูดังกล่าวเป็นความจำเป็นเพื่อทดแทนทางน้ำเดิมที่สูญไป เมื่อโจทก์ขัดข้องไม่ได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการใช้ อย่างไรก็ตาม โจทก์จะต้องปฏิบัติตามการให้เป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2482 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดประสงค์จะทำทางในเขตทางหลวงเพื่อเชื่อมกับที่ดินริมเขตทางหลวงให้ขออนุญาตต่อผู้อำนวยการทางหลวง แต่ผู้อำนวยการทางหลวงจะอนุญาตให้ผู้นั้นทำทางได้ เมื่อการทํานั้นไม่ขัดต่อข้อบังคับที่อธิบดีกรมโยธาเทศบาลได้กำหนดไว้ตามมาตรา 21" ทั้งการกระทำของจำเลยไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1337 อีกด้วย ดังนี้ โจทก์จึงไม่มีทางจะฟ้องขอให้ศาลบังคับให้จำเลยกลับคูคลองที่จำเลยทั้งสามขุดขีดเขตที่ดินของโจทก์เสียทั้งสิ้นและให้ทำที่ดินให้คืนสภาพเดิม หรือห้ามขุดคูคลองดังคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ได้พิพากษายืน

องค์คณะ

เฉลิม กรพุกกะณะ · ชลอ จามรมาน · พิสิทธิ์ ลีตเวทย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/401/2518>